

ASSIGNATURA: Odontopediatria II

DEPARTAMENT: Odontostomatologia

PROFESSOR: Joan Ramon Boj

CRÈDITS: 6

TIPUS: obligatòria

CICLE: segon

CURS: quart

CONCEPTE

L'odontopediatria és l'àrea de l'odontologia a què pertany la provisió de l'atenció preventiva i terapèutica per a la salut oral del nen, des del naixement fins a l'adolescència.

Aquesta matèria, que comença a impartir-se en el tercer curs de la llicenciatura de manera teòrica i preclínica, té la seva continuació aquest any, seguint la formació teòrica i amb les pràctiques clíniques, on l'alumnat podrà desenvolupar els coneixements de la matèria i les habilitats adquirides en el curs anterior.

OBJECTIUS EDUCATIUS

Àrea afectiva

- Mantenir un tracte de confiança i col·laboració amb el professorat.
- Mostrar una actitud favorable i capacitat pel treball en equip.
- Tenir una actitud crítica davant les novetats d'informació odontopediàtrica: cal saber detectar què és objectiu i científic i què no ho és.
- Fomentar la importància de l'atenció odontològica odontopediàtrica.
- Mostrar una actitud adequada davant els pacients infantils.
- Adquirir una ètica professional per a la pràctica d'aquesta especialitat.

Àrea cognoscitiva

- Obtenir els coneixements suficients per diagnosticar i proposar un pla de tractament i un pla preventiu de l'odontopediatria.
- Conèixer les tècniques bàsiques en tractaments dentals conservadors per al pacient infantil.
- Saber la manera d'actuar davant problemes quirúrgics bàsics en el pacient infantil.
- Conèixer els principis que regeixen l'administració de fàrmacs en l'odontologia infantil, així com les indicacions i el mètode d'utilització corresponents.
- Saber la manera d'actuar davant les urgències que poden produir-se en pacients infantils.
- Saber actuar davant la resta de situacions que poden produir-se en pacients odontopediàtrics i que es preveuen en la resta de l'assignatura.

Àrea psicomotriu

- Seguir desenvolupant en la clínica l'habilitat manual que l'alumnat ja va començar a adquirir en el taller l'any anterior.
- Practicar en el pacient les tècniques de diagnòstic, de prevenció i els diversos tractaments possibles.

ACTIVITAT DOCENT

Els criteris de distribució i temporalització de les activitats estan predeterminats pels criteris elaborats amb antelació, pel que fa als continguts teòrics i clínics.

Els crèdits i la distribució corresponent són els següents:

3 crèdits teòrics = 30 hores, distribuïdes en 27 temes.

3 crèdits pràctics = 60 hores, distribuïdes en 5 pràctiques.

Les tècniques docents que s'utilitzaran són les següents:

1. Lliçons teòriques
2. Seminaris
3. Demostracions clíniques
4. Pràctiques clíniques

PROGRAMA TEÒRIC

Tema 1. La por i l'ansietat en el pacient infantil.

Tema 2. Control de la conducta en la consulta odontopediàtrica.

Tema 3. Factors que determinen la col·laboració del nen.

Tema 4. L'anestèsia local en odontopediatria.

- Tema 5. Precaucions que cal tenir presents amb l'anestèsia local en odontopediatria.
- Tema 6. Consideracions sobre la polpa en dents temporals i permanents joves.
- Tema 7. Tractaments pulpars en dentició primària.
- Tema 8. Tècniques d'apicogènesi i apicoformació.
- Tema 9. Lesions traumàtiques en dentició primària.
- Tema 10. Lesions traumàtiques en dentició permanent jove.
- Tema 11. Tècniques quirúrgiques en odontopediatria: l'extracció.
- Tema 12. Tècniques quirúrgiques en odontopediatria: altres tècniques quirúrgiques.
- Tema 13. Pròtesi en odontopediatria.
- Tema 14. Problemes orals en neonatologia.
- Tema 15. Lesions per maltractaments en odontopediatria.
- Tema 16. Principis fisiològics en odontologia pediàtrica.
- Tema 17. Medicació en la infància.
- Tema 18. La prevenció de l'endocarditis bacteriana.
- Tema 19. Sedació odontopediàtrica.
- Tema 20. La utilització d'òxid nítrós.
- Tema 21. Tractaments sota anestèsia general.
- Tema 22. Odontopediatria en nens amb necessitats especials I: odontologia en el pacient infantil discapacitat psíquic.
- Tema 23. Odontopediatria en nens amb necessitats especials II: odontologia en pacients amb alteracions del sistema nerviós.
- Tema 24. Odontopediatria en nens amb necessitats especials III: patologia sistèmica.
- Tema 25. L'articulació temporomandibular en el pacient infantil.
- Tema 26. Emergències mèdiques en odontopediatria.
- Tema 27. Urgències odontològiques infantils.

CONTINGUT DELS TEMES

- Tema 1. **La por i l'ansietat en el pacient infantil**
La introducció del nen en l'odontologia. Por i ansietat en el nen. Factors predisposants. Conseqüències de la por i de l'ansietat. Actuació de l'odontòleg i dels auxiliars.
- Tema 2. **Control de la conducta en la consulta odontopediàtrica**
Objectius del control de la conducta. Tècniques de comunicació. Tècniques de modificació de la conducta. Tècniques d'enfocament físic. Tècniques prohibides. Selecció de la tècnica.
- Tema 3. **Factors que determinen la col·laboració del nen**
Característiques dels nens en les diferents edats. Influència dels pares. Presència del pares en els tractaments. Pautes d'actuació per a les diferents edats.
- Tema 4. **L'anestèsia local en odontopediatria**
Característiques dels anestèsics locals. Tipus d'anestèsics locals. Càlcul de les dosis. Interacció amb altres medicaments. Anestèsia tòpica. Tècniques d'anestèsia en odontopediatria.
- Tema 5. **Precaucions amb l'anestèsia local en odontopediatria**
Reaccions al·lèrgiques. Toxicitat. Complicacions locals. Complicacions generals. Actuació de l'odontòleg davant els diversos problemes que poden sorgir.
- Tema 6. **La polpa en dents temporals i permanents joves**
Diagnòstic de l'estat pulpar. Diferències entre dents temporals i permanents. Objectius de la teràpia pulpar. Pulpitis reversible i irreversible. Protecció pulpar indirecta i directa.
- Tema 7. **Tractaments pulpars en dentició primària**
Pulpotomia o biopulpectomia parcial: indicacions, contraindicacions i tècnica. Tractament dels conductes radiculars: biopulpectomia total i tractament de les necrosis. Indicacions, contraindicacions i tècnica. Problemes potencials amb la utilització del formocresol i alternatives.
- Tema 8. **Tècniques d'apicogènesi i apicoformació**
Apicogènesi. Apicoformació. Concepte. Indicacions. Tècnica. Consideracions relatives a la formació de les dents.
- Tema 9. **Lesions traumàtiques en dentició primària**
Etiologia. Epidemiologia. Història. Exàmens extraoral, intraoral i radiogràfic. Classificació. Diagnòstic. Tractament. Seqüeles.
- Tema 10. **Lesions traumàtiques en dentició permanent jove**
Etiologia. Epidemiologia. Història. Exàmens extraoral, intraoral i radiogràfic. Classificació. Diagnòstic. Tractament. Complicacions. Ferulitzacions.

- Tema 11. **Tècniques quirúrgiques en odontopediatria: l'extracció**
Indicacions. Factors que cal tenir presents. Preparació psicològica. Tècnica de l'extracció. Instruccions postoperatòries. Complicacions.
- Tema 12. **Tècniques quirúrgiques en odontopediatria: altres tècniques quirúrgiques**
Pericoronitis. Frens bucals: labial superior i inferior, lingual. Supernumeraris. Dents incloses. Apicectomies. Biòpsies. Interrelació amb el cirurgia oral.
- Tema 13. **Pròtesi en odontopediatria**
Consideracions generals. Causes de pèrdua dental. Avantatges de la utilització de les pròtesis. Pròtesi parcial amovible. Pròtesi parcial fixa. Pròtesi completa. Problemes amb les pròtesis.
- Tema 14. **Problemes orals en neonatologia**
Presència de dents en nou nats: etiologia, histologia, avaluació clínica i tractament. Problemes associats amb la intubació en neonatologia: intubació endotraqueal, intubació orogastrica. Prevenció de les complicacions.
- Tema 15. **Lesions per maltractaments en odontopediatria**
Concepte. Epidemiologia. Causes. Diagnòstic. Tractament. Seqüeles. Prevenció. Aspectes legals.
- Tema 16. **Principis fisiològics en odontologia pediàtrica**
Record farmacocinètic: administració, absorció, distribució farmacològica, sensibilitat del receptor, metabolisme i excreció. Diferències fisiològiques i anatòmiques: mida corporal, líquids corporals, sistema respiratori, sistema cardiovascular, sistema hepatorenal.
- Tema 17. **Medicació en la infància**
Dolor: factors que cal considerar. Clínica del dolor. Analgèsics, antiinflamatoris, antibiòtics: selecció, mecanisme d'acció, característiques, reaccions adverses, dosis pediàtriques.
- Tema 18. **La prevenció de l'endocarditis bacteriana**
Concepte. Justificació de la profilaxi. Risc relatiu d'infecció: risc molt alt, alt, moderat i baix. Tractaments odontostomatològics.
- Tema 19. **Sedació odontopediàtrica**
Analgèsia. Sedació conscient. Sedació profunda. Objectius de la premedicació. Selecció del pacient. Vies d'administració.
- Tema 20. **La utilització d'òxid nítrós**
Característiques de l'òxid nítrós. Maneres d'actuar. Indicacions. Contraindicacions. Utilització clínica.

- Tema 21. **Tractaments sota anestèsia general**
Concepte. Indicacions. Contraindicacions. Riscs. Preparació del pacient. Procediment clínic.
- Tema 22. **Odontopediatria en nens amb necessitats especials I: odontologia en el pacient infantil discapacitat psíquic**
Retard mental. Síndrome de Down. Autisme. Trastorns generalitzats del desenvolupament no autista. Esquizofrènia de la infància. Trastorn bipolar.
- Tema 23. **Odontopediatria en nens amb necessitats especials II: odontologia en pacients amb alteracions del sistema nerviós**
Síndrome del nen hiperactiu. Epilèpsia. Paràlisi cerebral infantil.
- Tema 24. **Odontopediatria en nens amb necessitats especials III: patologia sistèmica en odontopediatria**
Oncologia. Trasplantaments. Malalties hematològiques. Patologia cardíaca. Fibrosi quística. Sida. Diabetis *mellitus*.
- Tema 25. **L'articulació temporomandibular en el pacient infantil**
Concepte. Anatomia i embriologia. Patologies de l'articulació temporomandibular (ATM): congènites i adquirides. Síndrome de disfunció temporomandibular. Exploració de l'ATM. Proves complementàries.
- Tema 26. **Emergències mèdiques en odontopediatria**
Història clínica. Equip per a les emergències mèdiques. Quadres clínics. Prevenció i tractament dels diversos quadres clínics.
- Tema 27. **Urgències odontològiques infantils**
Abans de les visites i dels tractaments odontopediàtrics: derivades del procés dolor-infecció; relacionades amb l'erupció dental, traumatismes, ingestió o aspiració de cossos estranys; lesions per aparells, i cremades.
- Durant les visites i els tractaments odontopediàtrics: fractura de l'agulla, complicacions durant l'exodòncia, complicacions relacionades amb tractaments pulpars, aspiració de cossos estranys i utilització inadequada de la sedació.
- Després de les visites i dels tractaments odontopediàtrics: trastorns relacionats amb les dents, trastorns relacionats amb els teixits tous.

PROGRAMA DE PRÀCTIQUES CLÍNiques

- Pràctica 1. Història i exploració clínica.
- Pràctica 2. Exploració radiogràfica en odontopediatria. Tècniques radiogràfiques. Diagnòstic radiogràfic.

Pràctica 3. Instrumental per als tractaments odontopediàtrics.

Pràctica 4. Demostracions clíniques.

Pràctica 5. Realització de tractaments odontopediàtrics.

AVALUACIÓ

Àmbit psicomotriu

S'avaluarà cadascuna de les pràctiques per separat. Els alumnes que no assisteixin a alguna de les pràctiques de manera injustificada no superaran la part clínica i hauran d'examinar-se de tota l'assignatura en la convocatòria següent.

Àmbit cognoscitiu

S'avaluaran els temes mitjançant un examen de tipus test amb preguntes d'elecció múltiple. Es necessitarà superar un 70 % de les preguntes per reeixir en l'examen, i es restaran 0,25 punts per cada pregunta amb resposta incorrecta.

L'alumnat haurà de superar independentment les pràctiques clíniques i l'examen teòric. La nota de les pràctiques clíniques representarà una part important de la nota final. Si no se supera una de les dues parts, no s'aprova l'assignatura i s'ha de tornar a fer l'examen, tant preclínic com teòric, en la convocatòria següent.

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

BOJ, J. R.; CATALA, M.; GARCÍA-BALLESTA, C.; MENDOZA, A. Odontopediatria. Masson. Barcelona. 2004.

BOJ, J. R.; ESPASA, E. Libro de prácticas preclínicas de odontopediatria. Universitat de Barcelona. Barcelona. 2001.

GARCÍA-BALLESTA, C.; MENDOZA, A. Traumatología oral en odontopediatria. Ergón. Madrid. 2003.

PINKHAM, J. R. Odontología pediátrica. Interamericana. Madrid. 2001.